

MANGROV ORMANININ KIRMIZI KUŞLARI

- Tropik sahillerde, periyodik olarak ağaçların yalnızca taçları görünene kadar sular altında kalan, oksijensiz toprağa uyum sağlamış, sürekli yeşil olan yapraklı ağaçlardan oluşan Mangrov ormanları, kırmızı İbişleri ünlüdür.

Kırmızı İbişleri, sık Mangrov ormanında bile gözden kaçırmak mümkün değildir. Kuşbilimciler, parlak kırmızı tüyleri ve siyah kanat uçlarıyla ilk bakışta göze çarpan bu kuşların yayılışları ve üremeleri hakkında pek birşey bilmiyorlar. Bunun nedeni, orak şeklinde aşağı doğru bükülmüş bir gagaya sahip bu kızıl kuş kolonilerinin yerlerini sıkça değiştirmeleridir. Çok ender olarak iki yıl üstüste aynı yerde kuluçkaya yatarlar. Eğer İbişler eski bölgelerinde uygun Mangrov çalılıkları bulamazlarsa, ya göç ederler, ya da bazen beş yıla varan bir süre için kuluçkaya ara verirler. Kuşların çoğu Mangrov kuşlarının sığ gel-git sahillerinde ve nehir ağızlarında yaşarlar. Venezuela ve Surinam sahilleri bu bölgeler arasındadır. Daha önce Trinidad ve Brezilya'da gözlenmiş olan popülasyonların muhtemelen değerli kırmızı tüyleri için avlandığı ve böylece nesillerinin tükenmediği sanılmaktadır.

Kırmızı İbişler büyük sürüler halinde birlikte yiyecek ararlar ve uzun, aşağı doğru bükülmüş gagalarıyla sahillerdeki balçıklar, yengeç, solucan, salyangoz ve midye bulmak için karıştırırlar. Ayrıca tatlısu bataklıklarında su böcekleri ve küçük balık yakalarlar.

Akşamları koloninin bütün kuşları Mangrov bölgesinde geceleme için toplanırlar. Zararsız gagalarıyla, ağaçlarda kimin hangi yer üzerinde hak iddia edebileceği belirlenir.

Kırmızı İbişler, her zaman olduğu gibi yaz yağmurlarının başlamasıyla bazen binlercesi birarada kuluçkaya yatmaya başlarlar. Ama kuluçka periyodu tam olarak belirlenmemiştir, çünkü kuluçkadaki kuşlar Nisan'dan Eylül'e kadar yuvalarında tünerler. Çalı çirpi ve kırıntılardan yapılan bu yuvalar, Mangrovların yaprakları arasında, bazen de yalnızca bir kaç metre olan sığ su birikintileri üzerinde serbest olarak dururlar.

Dişiler, üstünde her iki eşin de kuluçkaya yatacağı, iki üç tane kahverengi benekli yumurta bırakırlar. Üç haftalık kuluçka döneminden sonra henüz çıplak sayılabilecek yavrular yumurtadan çıkar. Yavrular kısa ve şimdilik düz olan bir gagaya sahiptirler. Birkaç gün sonra, altı beyaz olan gri ve ince kuştüyü örtüsü belirir.

On gün sonra ilk gençlik tüyleri belirir ve yavrular yakın çevrelerini keşfetmeye başlarlar. Parmak, kanat ve gagalarının yardımıyla küçük akrobatlar gibi dallara tırmanırlar, ama hemen yuvalarına dönerler. Tırmanışlarında dengeleri bozulacak olursa, ürkmüş bir şekilde bataklığa düşerler ve ölürlür.

Kırmızı İbişler Venezuela sahilindeki Karayip adalarında bir koloni halinde yaşarlar: Yağmur mevsiminin başlamasıyla bazen binlercesi birlikte kuluçkaya yatarlar. Nerdeyse çıplak olarak yumurtadan çıkan yavrularda, ancak ikinci yılında asıl kızıl rengini alan gri bir tüy örtüsü oluşur.

Büyüyen yavru İbisler yüksek Mangrov çalılıklarında daha sık buluşmaya başlarlar. Buna rağmen büyükler onların bakımını sürdürürler. Yumurtadan çıktıktan beş altı hafta sonra yavru İbisler kısa mesafeleri uçabilirler. Bundan sonra hâlâ ana-babalarına bağımlı olup olmadıkları ise bilinmiyor.

Kuşlar boyunları, kanatları ve sırtlarının ön kısmındaki siyaha yakın gri ve arka kısmında ve alttaki beyaz tüy örtüsünü muhtemelen ancak ikinci yılda kaybederler. Daha sonra kendileri de kuluçkaya yatmaya ve tam olarak kırmızı alımlı tüyleri taşımaya başlarlar. Tüylerin rengi, besinlerle birlikte alınan karotenoid (sarıdan koyu kırmızıya, menekşe rengine ve siyaha kadar değişen farklı renkte maddeler) pigmentlerinden oluşur.

Kırmızı İbisler vücut dili aracılığıyla, koloni arkadaşlarına yiyecek bulduklarını bildiren sinyaller verirler. Ayrıca büyük koloniler de birbirlerini karşılıklı olarak korurlar.

Gelişmiş kırmızı İbislerin bugün yine tek gerçek düşmanları, yaşama alanlarını gittikçe daraltan, besinlerini böcek ilaçlarıyla zehirleyen ve onlara çok rağbet gören kırmızı tüyleri yüzünden tuzak kuran insanlardır. Fakat son zamanlarda şık ve zarif tüy

örtüleri bu kuşların korunmasına da yardım etmektedir: Her gün biraz daha fazla turist bu muhteşem hayvanları kendi doğal çevrelerinde gözlemek istemeleri, nesillerinin korunması için özen gösterilmesine yol açmaktadır. **GEO'dan çev.: Köksal OZAN**

SİZ OLSAYDINIZ?

(*Satranç Dünyasındaki soruların cevapları*)

Çözüm I:

1..Kxh4! 2.Vxh4 Kxg2! 3.Şh1 (3Şxg2 Vxf3 4.Şg1 Vg2 mat.) 3..Vxf3 kazanır. (Musset-Zinser, Mulhouse 1984)

Çözüm II:

1.f5! Kcd8 (1..exf5 2.Fh8 Ff8 3.Kg7 Şxh8 4.Kg6 ya da 1..gxf5 2.Fh8 Ff8 3.Kxf5 exf5 4.Kg7 Şxh8 5.Kg6 kazanır.) 2.Kxe7! (Daha basit bir yol: 2.fxg6 Kxd7 3.gxh7 Şxh7 4.Kf7 Şh6 5.Ve3 Fg5 6.Vh3 Şg6 7.Kg7 Şf5 8.g4 mat.) 2..exf5 (2..Kxd4 3.Kg7 Şf8 4.fxg6 mat.) 3.Kxe8 Vxe8 4.Vxb6 kazanır. (Vogt-Gheorghiu, Eforie Nord 1984)

Çözüm III:

1..Kac8! 2.exf6 Kxc3! 3.bxc3? Fa3 4.Şd2 (4.Şc2 Vb2 mat) 4.Vf2 mat. (Rasmussen-Elis Nielsen, Norresundby 1984)